

Sygn. akt II CK 486/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Żyznowski (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek (sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa M. i B. małżonków K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w G.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 9 marca 2005 r.,

kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 20 kwietnia 2004 r.,

sygn. akt V Ca (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Powiatowy Lekarz Weterynarii w G. decyzją z dnia 23.12.2002 r. – powołując się na podstawę prawną z art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 24.04.1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752) odmówił przyznania M. i B. K. odszkodowania za skierowane do uboju sanitarnego 11 sztuk bydła. U podstaw odmowy legło stwierdzenie, że powodowie nie wykonali nakazu skierowania do uboju zwierząt oznaczonych

kolczykami nr (...)4 i (...)3, podstawili do uboju inne zwierzęta, powodując roznoszenie choroby białaczki na pozostałe zwierzęta i tym samym uniemożliwili skuteczne zwalczenie choroby. Powodowie na podstawie art. 25 ust. 5 powołanej ustawy wnieśli powództwo do Sądu Rejonowego domagając się zasądzenia od Skarbu Państwa – Powiatowego Lekarza Weterynarii kwoty 14.755,43 zł tytułem odszkodowania. Sąd Rejonowy powództwo oddalił, natomiast Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 20.04.2004 r., powództwo uwzględnił. Wyrok ten zapadł przy następujących ustaleniach faktycznych:

Po badaniu przeprowadzonym 12.03.2001 r. stwierdzono, że w stadzie krów należących do powodów są krowy chore na białaczkę. O istnieniu choroby powódka powzięła wiadomość telefonicznie dopiero na początku czerwca 2001 r. Oznaczenia chorych krów dokonał lekarz H. R. na podstawie numerów kolczyków. Wśród nich nie było krowy oznaczonej kolczykiem nr (...)4, a była oznaczona kolczykiem o numerze 0(...). W dniu 4.06.2001 r. w gospodarstwie powódki stawili się weterynarze, którzy krowie bez kolczyka, co do której powódka oświadczyła, że miała kolczyk nr 0(...) (z pozytywnym wynikiem badań), nadano nowy kolczyk o numerze (...)1. W dniu 7.06.2001 r. co do tej krowy wydano decyzję o uboju, a następnie w dniu 29.06.2001 r. krowa została zabita, zaś wynik badania poubojowego wykazał, że była chora.

Z decyzji o odszkodowaniu z dnia 11.10.2001 r. powódka powzięła wiadomość o rozbieżnościach w numerach kolczyków, którymi znakowano krowy. W decyzji wskazano bowiem, że została zabita krowa oznaczona numerem (...)4/(...)1 i wówczas powódka w notatce sporządzonej przez lekarza R. poprawiła numer 0(...) na (...)4. Okazało się następnie, że krowa oznaczona kolczykiem (...)4 jest nadal w stadzie, a według wyników badań z 12.03.2001 r. jest chora na białaczkę. W tej sytuacji w dniu 22.11.2001 r. wydano decyzję o uboju. W dniu 18.12.2001 r. lekarze weterynarii będąc na kontroli w gospodarstwie stwierdzili, że krowa ta nie została poddana ubojowi, była ona wysokocielna i ze względów humanitarnych, nie wydano skierowania do uboju do czasu wycielenia i wykarmienia cielęcia. Ostatecznie skierowanie do uboju wydano 10.05.2002 r. i uboju tego dokonano. Ustalono także, że odnośnie krowy oznaczonej kolczykiem nr (...)3 (po nadaniu jej nowego numeru 95108), pierwszy nakaz uboju z dnia 6.01. 2000 r. został zrealizowany w rzeźni „Ł.(...)” w K. Powódka prawidłowo zidentyfikowała tę krowę, co było istotne z uwagi na zagubiony kolczyk. Badanie poubojowe wykazało, że była to krowa chora. Później okazało się, że pracownik powodów K. T. znalazł w oborze zagubiony kolczyk o numerze (...)3 i założył go innej krowie, która zgubiła kolczyk.

Przeprowadzone w dniu 27.03.2000 r. badanie wykazało, że w stadzie jest chora krowa oznaczona kolczykiem o numerze (...)3. Nie wydano jednak wówczas nakazu jej uboju, wychodząc z założenia, że jest aktualny nakaz ze stycznia 2000 r. Nakaz taki wydano w czerwcu 2001 r., po kolejnych badaniach przeprowadzonych w dniu 12.03.2001 r. Nakaz uboju został zrealizowany 7.06.2001 r.

Dokonując oceny prawnej tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że nie znalazło potwierdzenia stanowisko pozwanego Skarbu Państwa, jakoby powodowie nie zastosowali się do poleceń Powiatowego Lekarza Weterynarii, a w szczególności odnośnie do wykonania obowiązku uboju krów oznaczonych kolczykami o numerach (...)4 i (...)3, wysłanie do uboju innej krowy, posiadanie jednej sztuki bydła nieoznakowanej. Odnośnie krowy oznaczonej kolczykiem o numerze (...)4 uznano, iż powódka została wprowadzona w błąd przez lekarza H. R. co do tego, która krowa miała być poddana ubojowi, a następnie – po ujawnieniu pomyłki – wstrzymano nakaz uboju z uwagi na cielność tej krowy. W odniesieniu zaś do krowy oznakowanej kolczykiem o numerze (...)3, to okolicznością obciążającą powodów jest powtórzenie się tego kolczyka u innej krowy. Ostatecznie jednak ubój pierwszej krowy został zrealizowany w styczniu 2000 r., a drugiej – 7.06.2002 r. W konsekwencji brak podstaw do odmowy przyznania powodom odszkodowania.

Pozwany Skarb Państwa zaskarżył ten wyrok kasacją zarzucając naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., co miało istotny wpływ na wynik sprawy oraz art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 552). Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania względnie o jego zmianę i oddalenie powództwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 22.12.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 13, poz. 98) do rozpoznania kasacji od orzeczenia wydanego przed dniem 6.02.2005 r. stosuje się przepisy dotychczasowe. Dokonując zatem oceny kasacji powoda na podstawie art. 392 – 393¹⁹ k.p.c. należy w pierwszym rzędzie odnieść się do zarzutu naruszenia przepisów postępowania, co miało istotny wpływ na wynik sprawy. Dopiero bowiem prawidłowo ustalony stan faktyczny pozwala ocenić, czy przy zastosowaniu

przepisu prawa materialnego nastąpiło bądź jego niewłaściwe zastosowanie bądź dokonano błędnej wykładni.

Wnoszący kasację zarzucił – w ramach podstawy kasacyjnej z art. 393¹ pkt 2 k.p.c. – naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów. Uzasadniając ten zarzut pozwany Skarb Państwa podnosi, że nastąpiło przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i brak odniesienia się w uzasadnieniu wyroku do przyczyn nieuwzględnienia dowodów w postaci dokumentów urzędowych i zeznań Powiatowego Lekarza Weterynarii. Odnosząc się do tego zarzutu stwierdzić należy, że wady uzasadnienia wyroku nie są objęte zarzutem naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Jeżeli istotnie uzasadnienie orzeczenia nie zawiera wszystkich istotnych, ustawowo wskazanych elementów, to adekwatny w tej sytuacji jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Kasacja pozwanego Skarbu Państwa nie wskazuje jednak na naruszenie tego przepisu, a zgodnie z art. 393¹¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia kasacją oraz jej podstaw.

Zagadnienie, czy samodzielną podstawę kasacji może stanowić zarzut naruszenia przez sąd II instancji zasady swobodnej oceny dowodów, było początkowo sporne w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Ostatecznie przyjęto stanowisko, które wyraża orzeczenie z dnia 14.01.2000 r. I CKN 1169/99 (OSNC 2000, nr 7 – 8, poz. 139). Stwierdzono tam, że postawienie w kasacji zarzutu obraży art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego, ustalonego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów. Skarżący może tylko wskazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że sąd II instancji rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. W konsekwencji tego należy przyjąć, że ocena dowodów może być przedmiotem kontroli kasacyjnej tylko wtedy, gdy w świetle dyrektyw wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. okazała się ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna. Nie będzie więc spełniało wymagania należytego uzasadnienia naruszenia wskazanego przepisu samo powołanie się na fakt odmowy przez sąd II instancji przyjęcia wiarygodności określonych dowodów; niezbędne jest jeszcze wskazanie, realnych w danej sprawie przyczyn, dla których taka ocena dowodów nie spełnia przesłanek określonych w tym przepisie.

Odnosząc te uwagi do okoliczności sprawy stwierdzić należy, iż przedstawiony w kasacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie spełnia tych wymagań. W uzasadnieniu tego zarzutu podnosi się, iż sąd II instancji pominął dokumentację dotyczącą badania

zwierząt, wydania nakazu uboju oraz odmowy przyznania odszkodowania. Wysuwa się też sugestię, jakoby powodowie celowo manipulują oznakowaniem krów kolczykami, podmieniają krowy kierowane do uboju i w ten sposób uzyskują nienależne odszkodowania od Skarbu Państwa.

Takie uzasadnienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie jest prawidłowe, gdyż nie spełnia wskazanych wyżej wymagań. Wbrew zarzutom sąd II instancji miał przecież na uwadze urzędową dokumentację dotyczącą przeprowadzonych badań weterynaryjnych i wydanych poleceń uboju. Nie ograniczył się jednak do tych dowodów, lecz ustalił okoliczności i przyczyny z powodu których nastąpiło opóźnienie w realizacji uboju chorych krów oznaczonych kolczykami o numerach (...)4 i (...)3. W pierwszym przypadku ustalono, iż pomyłka w oznakowaniu zwierzęcia nastąpiła przez nieuwagę weterynarza, a następnie wstrzymanie uboju nastąpiło z uwagi na cielność krowy. Tych ustaleń pozwany Skarb Państwa skutecznie nie podważa, nie wskazuje też, iż dając wiarygodność zeznaniom powódki i lekarza R. w sposób rażąco naruszono zasadę swobody oceny dowodów. W drugim przypadku także w sposób przekonywujący ustalono i wykazano, iż opóźnienie w uboju zwierzęcia nie wynikało z przyczyn, które obciążają powodów. Należy przy tym zauważyć, że jeśli dotychczasowe postępowanie powodów mogło wskazywać, iż celowo utrudniają zwalczanie choroby, to przecież mając taką świadomość lekarze Inspekcji Weterynaryjnej powinni podjąć niezbędne działania zabezpieczające dowody dla wykazania takich praktyk i przeciwdziałające tym praktykom. Nie można także uznać za prawidłową dotychczasowej praktyki w odniesieniu do znacznego opóźnienia w powiadamianiu właściciela zwierząt o wykryciu choroby, do sposobu identyfikacji chorych sztuk, wydania jednoznacznych i niezwłocznych poleceń uboju oraz egzekwowania tych nakazów. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do tych właścicieli bydła, którzy podejmują lub mogą podejmować działania utrudniające względnie uniemożliwiające prawidłową i szybką likwidację ujawnionej choroby u niektórych sztuk bydła.

W konsekwencji tego stwierdzić należy, iż jeśli ustalone fakty nie pozwalają przypisać powodom, iż świadomie i celowo nie zastosowali się do wykonania obowiązku uboju chorych sztuk bydła, to brak podstaw do odmowy przyznania im odszkodowania, skoro nie wykazano spełnienia przesłanek warunkujących taką odmowę, a wskazanych w art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 24.04.1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badania zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz.U. z 1999, Nr 66,

poz. 752 z późn. zm.). W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba dokonywania wykładni tego przepisu, skoro Sąd go nie stosował.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 393¹² k.p.c., orzeczono jak w sentencji.